

transparant

EDITORIAAL

Christenen en Europa: verantwoordelijkheid van de katholieken in de EU

Een COMECE document

De Europese Unie bevindt zich in een beslissende fase van zijn geschiedenis. Europa staat immers op een kruispunt van wegen in een tijd van onzekerheid, normenverschraving en westerse geloofscrisis, dominante economische globalisering, individualisering en cultureel relativisme, onwetendheid en vluchtige hypes. De toekomst van Europa als samenlevingsmodel, als gemeenschap van gedeelde waarden en als een medespeler in het mondiaal bestel staat onder druk. De uitdagingen zijn veelvoudig en veelzijdig. Persoonlijk engagement en getuigenis, gedragen door visie en geloof in de Europese idealen zoals die belichaamd werden door de Vaders van Europa zijn dringend nodig. De politieke signalen binnen het Europese handelen zijn echter niet altijd hoopgevend om een krachtige Europese stem te ontwikkelen en de betrokkenheid van de burger te verhogen.

Blijkbaar is er nood aan een verrijmende en mobiliserende visie die een nieuw elan, een herwonnen enthousiasme kan opwekken bij de burger, in het bijzonder bij de jongeren, en nieuw leven kan geven aan de authentieke ethische waarden van het Europees project. Europa heeft bruggenbouwers nodig die de traditionele retoriek van het Europees verhaal en de

Europese idealen van vrede, eenheid in verscheidenheid, vrijheid en solidariteit concreet invullen en toepassen op de eigen leefwereld. Deze visie houdt ook in dat nieuwe vormen en ruimten van dialoog, samenwerking en religiositeit ontstaan buiten de bestaande geïnstitutionaliseerde structuren van representatieve vertegenwoordiging. De Europese civiele maatschappij wordt mondig en ontwikkelt mogelijkheden om in de globaliserende samenleving personen, volkeren en culturen binnen en buiten Europa met respect en openheid te bejegenen.

Vanuit deze achtergrond publiceerde de Commissie van de Bisschoppenconferenties van de Europese Gemeenschap (COMECE) in juni 2003 *"Laten wij onze harten openen. De verantwoordelijkheid van de katholieken en het project van de Europese Unie"*. Het document is een 'sneuvelttekst' die uitnodigt tot een christelijke bezinning op de Europese integratie en een breed reflectieproces wil losmaken. Vanuit haar visie, ervaring en traditie wil de Kerk terecht actief deelnemen aan het huidige Europees debat, een bijdrage leveren tot de zingeving en een bron van inspiratie zijn voor de verdere uitbouw van Europa. Het roept de katholieken op om verantwoordelijkheid op te nemen in het Europees project. Dit krijgt zijn symbolische uitdrukking in april 2004 tijdens het Heilig Jaar in Santiago di Compostella met een pelgrimstocht voor een verenigd Europa en een theologisch congres over de betekenis van de Europese integratie voor het christelijk geloof.

In het eerste deel van de tekst worden een aantal wezenlijke kenmerken van

de Europese christelijke traditie onderstreept: 1) de verscheidenheid en eenheid: de katholieken en de katholieke Kerk in Europa zijn op vele en verschillende manieren betrokken bij de Europese integratie, zowel institutioneel als inhoudelijk; 2) de katholieken in Europa maken een duidelijk onderscheid tussen godsdienst en politiek, tussen het "tijdelijke" en het "spirituele", tussen Kerk en Staat; 3) de katholieken in Europa zijn overtuigd van een band tussen het geloof en het maatschappelijk engagement, dat geworteld is in de christelijke hoop op de komst van het Rijk Gods; en 4) de Kerk is een medespeler in Europa, gezien het belang van het Christendom voor de Europese beschaving en de voortrekkersrol van christenen in de geschiedenis en toekomst van Europa.

In het tweede deel wordt de politieke Verklaring van Robert Schuman van 9 mei 1950 geduid vanuit de christelijke visie. De Stichtingsakte van de Europese Gemeenschap beklemtoont de vrede in Europa en de wereld als doelstelling, de geëngageerde vrijheid als principe, en solidariteit voor het algemeen Europees welzijn als methode van integratie. Complementariteit tussen de wezenlijke principes van de Schuman verklaring en de christelijke traditie wijst op een maatschappelijke verbondenheid van de christenen met het Europees project.

In het derde deel worden voorstellen geformuleerd voor grotere bewustmaking van de verantwoordelijkheid van katholieken tegenover het Europees project. Deze verantwoordelijkheid ligt o.a. hierin dat in het Europa in wording gestreefd wordt naar een goede af-

stemming tussen verscheidenheid en eenheid van de rijkdom van de christelijke traditie, zeker nu met de komende uitbreiding. Deze eenheid in verscheidenheid uit zich in de spiritualiteit, liturgie, devotie, enz.

Vervolgens moet de traditie van christelijke verantwoordelijkheid tegenover de universele waarden van vrijheid, vrede en solidariteit, enz. zich kunnen vertalen in de christelijke visie van de menselijke persoon en waardigheid. Concreet betekent dit zowel de zorg voor de medemens, de vreemdeling in de gemeenschap, alsook een respect voor het leven in al zijn stadia en in al zijn aspecten. Christelijke verantwoordelijkheid veronderstelt ook dat het Europees integratieproces steeds opnieuw in een universeel perspectief wordt geplaatst, ten dienste van de mensheid. Het opnemen van dergelijke verantwoordelijkheid, geworteld in het geloof in God, vermijdt zodoende het individualisme van de Staten of het collectief egoïsme van de Unie.

Boeiend in de COMECE-tekst is vooral de concrete aanzet voor een zinvol samengaan tussen verscheidenheid en eenheid in kerkverband, in de samen-

leving en in Europa. De krachtige oproep tot profetische gebaren, op het vlak van vrede, vrijheid en solidariteit is daarom uiterst belangrijk.

1. Een gebaar voor de vrede ligt vervat in de bijdrage van het christelijk oecumenisme tot de Europese integratie. Het moet leiden tot het stimuleren en verdiepen van de interreligieuze dialoog met Joden en Moslims en tot het verantwoordelijkheid opnemen voor de verkondiging van het Evangelie in het publiek debat.
2. Een gebaar voor de vrijheid kan leiden tot een grotere bewustwording van de noodzaak van een wereldbestuur, begrepen in een geëngageerde vrijheid van rechten én plichten. Een cruciale taak is hier weggelegd voor het onderwijs waarin volle bekommernis moet gaan naar het opvoeden tot vrijheid, burgerzin, verscheidenheid, solidariteit, verdraagzaamheid en edelmoedigheid; prioriteit gaat vooral naar de jongeren.
3. Een gebaar van Europese solidariteit op basis van wederzijds vertrouwen betekent zowel een verantwoordelijkheid tegenover de verliezers van de globalisering binnen Europa als een wederzijdse Oost-West en

Noord-Zuid verantwoordelijkheid voor een rechtvaardige welvaarts-(her)verdeling in Europa en in de wereld.

Het document, geschreven in een klare taal, is een aanzet tot een nieuw humanisme waarbij volle aandacht wordt geschonken aan de integrale menselijke ontwikkeling. Het spoort aan tot moed en durf om het Europese samenlevingsmodel uit te dragen vanuit een christelijke visie. Het roept op tot grotere verantwoordelijkheid en betrokkenheid van de katholieken en de katholieke intellectueel in het Europees project en verhoogt daardoor de maatschappelijke relevantie van het christendom. Tevens zet het aan tot bezinning van de eigen identiteit en rol als burger, christen en katholiek, organisatie en instelling, in het Europa van morgen. Kortom, het biedt een rijke en duidelijke vertrekbasis aan voor verdere uitdieping en actieve toepassing in de ervaringswereld van elkeen. De specificiteit van de christelijke bijdrage in de verdere uitbouw van Europa en de verantwoordelijkheid van de katholieken liggen dus vooral in de meerwaarde die gegeven wordt aan de zingeving en het feitelijk engagement.

Prof. Dr. Léonce Bekemans

IPB - NIEUWS

Vernieuwing van mandaten

In 1999 heeft het IPB beslist om alle mandaten op één lijn te brengen en gelijktijdig te laten beginnen en eindigen. Deze beslissing hield in dat de mandaten van Forum en Bureau in 2003 ten einde liepen en moesten vernieuwd of verlengd worden. Deze vernieuwing moest uiteraard gebeuren in overeenstemming met het Reglement van Inwendige Orde. Heel deze procedure loopt over enkele maanden en brengt een drukte mee van correspondentie, telefoons en e-mails. Nu de vernieuwingsprocedure bijna rond is, mogen we zeggen dat het IPB voor het komende mandaat terug over een schare gedreven en toegewijde mensen beschikt, die borg kunnen staan voor de inhoudelijke kwaliteit van de werking.

Toevallig viel deze vernieuwingsoperatie ook samen met het aantreden van twee nieuwe stafleden. Algemeen secretaris Leon Van Luchene gaf op 1 september de fakkel door aan Daniel Vanhoutte en stafmedewerkster Erlinde De Lange werd opgevolgd door Lea Verstricht. Voor het eerst in zijn meer dan dertigjarig bestaan is de staf van het

IPB in de Guimardstraat volledig uit leken samengesteld. In het IPB is er alvast geen probleem met het aanstellen van leken en vrouwen in leidende functies.

De hoofdvraag is natuurlijk welke thema's in de komende drie jaren in het Forum aan bod zullen komen. Op het Forum van 4 oktober laatstleden kregen de leden de kans om voorstellen in te dienen. Het is aan het Bureau om uit de ingediende voorstellen een keuze te doen. Uiteindelijk is het de bedoeling dat we ons niet neerleggen bij de huidige crisis van kerk en geloof maar samen met het beleid (de bisschoppen) en de deskundigen (de theologen) blijven zoeken naar creatieve antwoorden op de uitdagingen van deze tijd. In dat proces van aggiornamento zullen de diverse werkgroepen ongetwijfeld een voortrekkersrol vervullen. Het is onze diepste verwachting dat we met deze vernieuwde structuur vruchtbaar werk zullen kunnen leveren.

Daniel Vanhoutte
algemeen secretaris

Nieuwe algemeen secretaris voor het IPB

Mag ik mij even voorstellen? Ik ben 61 jaar, gehuwd en woon in Torhout, waar ik ook een stukje meedraai in het verenigingsleven en in de pas opgerichte federatie van parochies. Ik heb klassieke talen gestudeerd en ben werkzaam geweest in het onderwijs, eerst als leraar, later als directeur van het plaatselijke college. In juni van dit jaar werd ik uitgenodigd voor een gesprek over de overname van de functie van algemeen secretaris van het IPB. Begrijpelijkerwijze heb ik bedenktijd gevraagd om wat nadere informatie te kunnen inwinnen. Na wikken en wegen heb ik toegezegd, waarna ik vanwege de bisschoppenconferentie een benoemingsbrief ontving. En zo is de bal nu aan het rollen... Ik ben de achtste algemeen

secretaris en de eerste leek in die functie.

Wat was mijn motivatie om deze taak op te nemen? Er is om te beginnen een algemene belangstelling voor religie en cultuur, die in mijn studietijd in Leuven ontkiemd is en die tot op heden is blijven doorwerken. Meer in het bijzonder ben ik geboeid door de confrontatie van het christendom met de cultuur van de moderniteit. Naar mijn aanvoelen is dat de grootste uitdaging van de kerk in deze tijd, althans in West-Europa. Ik heb daarin persoonlijk al een hele zoektocht doorgemaakt en ben tot het besluit gekomen dat het christendom niet gedoemd is om uit te sterven maar voldoende innerlijke kracht bezit om ook voor de mensen van het postmoderne tijdperk als een lichtbaken van zingeving te kunnen functioneren. Dat er anderzijds binnen de kerk nog veel zal moeten veranderen, is voor mij eveneens een uitgemaakte zaak. Ik wil mijn persoonlijke positie in kerk en christendom confronteren met het zoeken van

anderen en zien in welke mate zich binnen de kerk stromingen en bewegingen aftekenen die hoopvol zijn voor de toekomst. Ik hoop dat het IPB als forum van het kerkelijke middenveld daarvoor een vruchtbaar werkterrein kan zijn.

De taak van algemeen secretaris van het IPB is een onbezoldigde vrijwilligersfunctie: het is zowel letterlijk als figuurlijk een job "pro deo". Ik ben bereid daar een paar dagen per week voor te werken maar het mag geen voltijdse job worden, dat kan ik niet en dat wil ik ook niet. Ik wil trouwens ook niet eenzijdig aan administratieve taken gekluisterd worden. Gelukkig heb ik in de Guimardstraat een goed secretariaat aangetroffen en heb ik de indruk dat we met de staf van het IPB vrij sterk op eenzelfde lijn zitten. Ook de samenwerking met de faculteit godgeleerdheid van Leuven ziet er heel positief uit. Ik denk dat een goede interactie tussen beleid (de bisschoppen), basis (het middenveld) en deskundigen (theologen)

tot heel vruchtbare resultaten kan leiden.

Nu een aantal mandaten in Forum en Bureau vernieuwd zijn, is er misschien ook een kans om het elan weer wat aan te wakkeren. Want dat er inzake kerk en geloof in Vlaanderen veel werk aan de winkel is, staat als een paal boven water. Ik hoop geleidelijk aan een beleid te kunnen ontwikkelen waarin we samen met de bisschoppen de problemen ten gronde kunnen bespreken en ook samen kunnen zoeken naar creatieve uitwegen uit de impasse van deze tijd. Succes is daarin bijlange niet gegarandeerd, zeker niet op korte termijn, maar het lijkt mij toch de moeite waard om mij een tijd voor deze taak te engageren.

Daniel Vanhoutte

Nieuwe stafmedewerker

Op 1 september begon ik als stafmedewerker op het IPB. Begin de jaren tachtig studeerde en haalde ik mijn licentie in de godsdienstwetenschappen in Leuven. Nadien was ik enkele jaren actief in het onderwijs en in het vormingswerk. In diezelfde periode trouwde ik en kregen we vier kinderen. Enkele jaren terug keerde ik weer naar mijn oorspronkelijke studie, haalde in 2000 een licentie theologie en werk nu nog verder aan een onderzoek naar zin en identiteit op de grens van literatuur en theologie. Onderzoek en praktijk lijken mij een ideale combinatie om mijn nieuwe functie in het IPB waar te maken. De uitdagingen voor het IPB zie ik vooral in het samenleggen van theologische en andere wetenschappelijke inzichten en het concrete leven van mensen en bewegingen. Als lekenbeweging zijn we verplicht om actief deel te nemen aan wat gebeurt in de samenleving en het maatschappelijke debat. Verder meen ik dat we de werking en doelstellingen niet los kunnen zien van de structuur van het IPB en ook daar zie ik werk aan de winkel. Ik sta ter julle beschikking om, samen met de staf en het secretariaat van het IPB, een krachtige toekomst voor het IPB uit te bouwen.

Lea Verstricht

KORTGEKNIPT

Lekenspiritualiteit

Het boek is er!

In het vorige nummer van Transparant maakten we reeds melding van het boek 'Gelovig, religieus, dakloos? Op zoek naar een leken-spiritualiteit voor nu'. Ondertussen is het verschenen. Het boek bundelt de inleidingen die gegeven werden op het colloquium in december 2002: 'Hedendaagse gelovigen – religieus gevoelig en dakloos' (een samenwerking tussen het IPB en de faculteit Godgeleerdheid van de KULeuven), samen met de basistekst over leken-spiritualiteit van het IPB en beschouwingen over het dagelijkse leven als vindplaats van geloof en spiritualiteit. De theologische, sociologische en ervaringsgerichte invalshoeken die in het boek worden samengebracht, staan borg voor een stimulans om over dit actuele thema verder te reflecteren.

Het reflectiewerk over dit onderwerp wordt ook voortgezet in de IPB-werkgroep "Lekenspiritualiteit". Het IPB hoopt dat deze uitgave in de Vlaamse kerkgemeenschap zal bijdragen tot het openen van nieuwe perspectieven.

Titel: "Gelovig, religieus, dakloos? Op zoek naar een leken-spiritualiteit voor nu."

ISBN 90 73503 868

Uitgave: IPB / Halewijn

Prijs: € 13,50 (portkosten niet inbegrepen)

Te bestellen op het IPB-secretariaat:

tel: 02/509 96 87 of per e-mail: IPB@interdio.be

De pastorale wegwijzer

De Interdiocesane Dienst voor Gezinspastoraal (IDGP) en het Interdiocesaan Pastoraal Beraad (IPB) verspreiden samen een "Pastorale wegwijzer voor huwelijksbegeleiding, relatie- en gezinsondersteuning én verliesverwerking". Tijdens het denkproces van de werkgroep Huwelijk binnen het IPB werd vastgesteld dat, bij vragen of problemen rond huwelijk, gezin, relatie en verlies, het aanbod aan christelijk geïnspireerde dienstverlening vanuit de Vlaamse kerkgemeenschap niet altijd gekend is. Om aan deze nood tegemoet te komen, werd vanuit de IPB-werkgroep voorgesteld om, in samenwerking met IDGP, een pastorale wegwijzer met contactadressen op te stellen. Deze brochure is een praktische gids voor iedereen die op de één of andere manier begaan is met begeleiden van relatievorming en alles wat daarbij hoort.

Ook deze brochure is ondertussen uitgegeven en kost 1,5 € (portokosten niet inbegrepen).

Te bestellen:

- IDGP: Tel. 016/32.84.30.
E-mail: IDGP@kerknet.be.
Website:
www.gezinspastoraal.be.
- IPB: Tel 02/509.96.87.
Fax 02/509.96.09.
E-mail: ipb@interdio.be.
Website: www.ipbsite.be.

Op het forum van 4 oktober leidde Brigitte Herremans, stafmedewerker bij Pax Christi en Broederlijk Delen, ons tijdens het agoradebat in in de problematiek van de 'Apartheidsmuur' die volop door Israël wordt gebouwd in Palestijns gebied. Een verslag van haar buitengewoon boeiende uiteenzetting moeten we wegens plaatsgebrek verschuiven naar het volgende nummer van *Transparant*. Wie nu al meer info wil of acties wil ondersteunen kan via het web verschillende organisaties contacteren. (bijvoorbeeld: www.actieplatformpalestina.be; www.broederlijkdelen.be; www.paxchristi.be)

Dag van de verkondiging

Interdiocesaan Pastoraal Beraad Vlaamse Bijbelstichting - Faculteit Godgeleerdheid

Zaterdag 13 maart 2004
Faculteit Godgeleerdheid
Sint-Michielsstraat 6
3000 Leuven

Het *Jaar van de verkondiging* is begonnen. Christenen zoeken samen hoe zij de blijde boodschap waarvan zij leven, kunnen aanbieden aan elke medemens en aan de samenleving. Het IPB heeft vooraf mee gedacht over mogelijke wegen en initiatieven: een aantal ervan werden kort toegelicht in een van de vorige nummers van *Transparant*.

Maar het IPB wilde ook zelf actief bijdragen tot dat pastorale jaar door een betekenisvol evangeliserend initiatief. God en Jezus leren kennen en ontmoeten kan niet buiten de bijbel om. De blijde boodschap existentieel ervaren en begrijpen is moeilijk denkbaar zonder dieper in te groeien in het leven en de woorden van Jezus.

Die bekommernis om de bijbel in het hart van de pastoraal te brengen is verkondigend werk van lange adem. Het IPB kan slechts toegangsdeuren openen tot de rijkdom van de bijbel en tot de vele mogelijkheden om die op het spoor te komen. Met de *Dag van de verkondiging* wil het IPB de toon, die in vele pastorale middens reeds is aangezet, versterken. Door de samenwerking met de *Vlaamse Bijbelstichting* en de inhoudelijke en logistieke steun van de *Faculteit Godgeleerdheid van de KULeuven* kan die dag een ruime invulling krijgen.

De *Dag van de verkondiging* richt zich tot alle pastorale geëngageerden in Vlaanderen: mensen uit de parochiepastoraal of de schoolpastoraal, mensen uit de pastoraal in instellingen, diensten, bewegingen, organisaties, uit maatschappelijk geëngageerde of bezinningsgroepen, uit het arbeids- en beroepsmilieu

of het vrijwilligerswerk...: kortom, iedereen die mee wil werken aan een evangeliserende pastoraal, in welk verband, op welk niveau dan ook.

PROGRAMMA

- 09.00 u
onthaal - koffie
- 09.30 u
verwelkoming - gebed
- 10.00 u
openingsreferaat
door Christine Bruggeman
- 11.15 u
keuze uit voordrachten
en werkwinkels
- 12.30 u - 14.00 u
middagpauze
- 14.00 u
keuze uit voordrachten en
werkwinkels
- 15.30 u
gezamenlijk slotmoment

WAT HEEFT HET PROGRAMMA INHOUDELIJK TE BIEDEN?

Voordrachten

- Omgaan met de bijbel
- Bijbelse spiritualiteit

Werkwinkels, o.m. Bijbelhuis, Lectio Divina, Parabelmethodieken, Werken met kinderbijbels, Bijbel en film, Bijbel en lectoren, Bijbel en muziek, Bibliodrama, Bijbel en verkondiging, De maatschappelijke dimensie van de bijbel, Vrouw en bijbel, enz...

Randanimatorie

- Religieuze boekenbeurs (organisatie *Vlaamse Bijbelstichting*)
- Thomasproject

Binnenkort zullen op het IPB-secretariaat folders beschikbaar zijn voor inlichtingen en inschrijvingen. Aanvragen mag nu al.